

Tsaṗ Məŋgâ'mbɔɔ : PETIT LEXIQUE

Aa		fo	<i>moisissure</i>		
a	<i>il/elle, c'est</i>	Fö !	<i>Enfouis !</i>		
anúsi	<i>oignon</i>	fě	<i>bambou de chine</i>	Hh	
A ŋkywê' !	<i>Ça suffit !</i>	fû	<i>parasite d'igname</i>	hánya	<i>fer à repasser</i>
		fū	<i>coépouse</i>	hêmə	<i>aide</i>
Cc		fɥ	<i>aveugle</i>		
cámɓî	<i>vie</i>	fu'	<i>charançon</i>	Kk	
cáshú'nə	<i>bien-être</i>	fu'mbêt	<i>scarabée/boursier</i>	kâ	<i>fatigue</i>
Cásya !	<i>Assois-toi !</i>	fűfű	<i>flamboyant</i>	ka	<i>pacte</i>
cû'	<i>taro</i>	fúnə	<i>neuvaine</i>	kaləŋ	<i>melon</i>
cú'nə	<i>association/réunion</i>	fúúnə	<i>tromperie</i>	kanú'	<i>pirogue</i>
		fwo	<i>mouflon</i>	kɔ'	<i>chaise</i>
Ff		fye'	<i>dispute, querelle</i>	kéé	<i>crabe</i>
fa'	<i>travail</i>	fywê	<i>médicament/remède</i>	kəka	<i>pain/gâteau maïs</i>
făt	<i>espèce d'oiseau</i>			kəkó	<i>bélier</i>
fɔ	<i>chef</i>	Gg		kêkô	<i>mortier</i>
fě	<i>guêpe</i>	ghá'nə	<i>chose étrange, étonnante</i>	kěmâwa'	<i>mulot</i>
Fěe !	<i>Pulvérise !</i>	ghă	<i>maladie</i>	kěnə	<i>égoïsme</i>
fɛɛnə	<i>faucille</i>	ghé	<i>mont</i>	kêp	<i>pipe</i>
fəlwâ	<i>sommeil</i>	ghəgha	<i>gombo</i>	kăp	<i>porcherie</i>
fémə	<i>tenaille</i>	ghəghá	<i>idiot</i>	két	<i>arc</i>
fət	<i>poire</i>	ghêt	<i>bague</i>	kət'yô	<i>bâton</i>
fi	<i>clé</i>	ghô'nə	<i>respect, honneur</i>	kətó'tó'	<i>crapaud</i>
Fî !	<i>Ensevelis !</i>	ghomə	<i>parapluie</i>	kătú	<i>souche d'arbre</i>
Fĩ !	<i>Vends !</i>	ghywâlyê	<i>ceci</i>	khí'	<i>obstacle/nasse</i>

kí	<i>sourcil</i>	ləlā	<i>chauve-souris</i>	māŋgɛ	<i>araignée</i>
kó	<i>lit</i>	Lená !	<i>Oublie !</i>	māŋgut	<i>mangue</i>
Kô !	<i>Épluche ! Racle !</i>	lî	<i>œil/nom</i>	másɛnə	<i>sorte d'herbe</i>
koonə	<i>fourmi cadavre</i>	Lĩ !	<i>Remarque !</i>	máta	<i>natte</i>
ku	<i>hibou</i>	lo'nə	<i>meule</i>	mātwă	<i>voiture</i>
kú	<i>veuvage</i>	lǒ	<i>plantoir</i>	mbá	<i>casserole</i>
kúnê ŋgû	<i>sanglier</i>	ló	<i>tontine /réunion</i>	mbâp	<i>mulot</i>
Kût !	<i>Mange !</i>	Lǒ !	<i>Emmanche !</i>	mbô	<i>mets d'arachide</i>
kúúná	<i>paralyse</i>	lwó	<i>cou</i>	mbǒ	<i>œuf</i>
kútmâŋkô'	<i>tortue</i>	lwǒ'	<i>cupidité</i>	mbót	<i>fruit noir</i>
kwá	<i>sottise</i>	lya	<i>chapeau</i>	mbot	<i>trou/creux</i>
kwa' ŋkəndə	<i>main de banane</i>	lyé'mbî	<i>jour</i>	mbé	<i>argile</i>
kwăkwă	<i>contre-vent</i>			mbə	<i>corps</i>
kwăŋnə	<i>pensée</i>	Mm		mbe	<i>dame-jeanne</i>
kwonə	<i>amour</i>	ma'	<i>rosée/bonus</i>	mbə	<i>est (être)</i>
kyê	<i>assiette</i>	máá	<i>reine-mère</i>	mbê	<i>seins/argent</i>
kye'	<i>flambeau, miroir</i>	mâkap	<i>macabo</i>	mbê	<i>hanneton</i>
		mâkwet	<i>épingle</i>	mbé	<i>accepté</i>
LI		málô	<i>belle-mère</i>	mbíí	<i>moustique</i>
la'	<i>nasse</i>	mâncwô'	<i>toupie</i>	mbíndâ	<i>chimpanzé</i>
lâ'	<i>village/peuple</i>	mândô	<i>route/chemin</i>	mbɛ	<i>gâté</i>
lat	<i>pont</i>	mânjwo	<i>soldats du roi</i>	mbɛ	<i>pluie</i>
lɔ	<i>sécheresse</i>	mântétô'	<i>pomme de terre</i>	mbwâ	<i>mains</i>
lôŋ	<i>pantalon</i>	mântsán	<i>haricot</i>	mbwǒ'	<i>entrée</i>
lê	<i>cheval/langue(organe)</i>	mân	<i>scarification faciale</i>	mbwô'	<i>innocent</i>

mbwo'mbî	<i>Dieu</i>	məkât	<i>le blanc</i>	mánjwă	<i>arachide</i>
mbyě	<i>noix de palme</i>	məkó'nə	<i>monter/grimper</i>	mənwána	<i>boire</i>
mó	<i>feu</i>	məkétnə	<i>sauter</i>	mənyénə	<i>cuisiner/préparer /</i>
Mǎ!	<i>Tâte!/Palpe!/Tente!</i>	məkótnə	<i>construire/attacher</i>	regarder	
Mɔɔnə !	<i>Tais-toi !</i>	məku'	<i>respect/honneur</i>	mənzǎpmə	<i>chanter</i>
mə nə kâ twá	<i>je n'étais pas venu</i>	məkwó'nə	<i>pleurer</i>	məŋé'nə	<i>ouvrir</i>
mə nzǎp mbená nə : je vais chanter et danser		mələ	<i>mensonge</i>	məŋokô	<i>statuette/figurine</i>
mə ŋkô' mətá	<i>je vais au marché</i>	məlálŋ	<i>lait</i>	məpá'nə	<i>tisser</i>
Mě !	<i>Appelle !</i>	məlwo'	<i>vin</i>	məpáánə	<i>éviter</i>
məcú'nə	<i>piler</i>	məlyána	<i>dormir</i>	məpénə	<i>accepter</i>
məfǎ'nə	<i>travailler</i>	məməǎ'nə	<i>lancer</i>	məpîna	<i>reprendre, répéter</i>
məfóónə	<i>briller, être flagrant</i>	məmbû	<i>chien</i>	məpína	<i>accoucher</i>
məfǎnə	<i>découvrir</i>	məmpfóónə	<i>tirer/tisser</i>	məpîna	<i>semer/planter</i>
məfěnə	<i>sortir</i>	məmvəna	<i>échouer/chuter</i>	məsáána	<i>fendre</i>
məfěnə	<i>sortir</i>	məmvəŋnə	<i>jongler</i>	məshwěnána	<i>glisser</i>
məfěnə	<i>pulvériser</i>	məmwôfú	<i>mère d'un nouveau-né</i>	mətǎ'nə	<i>fouiller</i>
məfíímə	<i>dépulper</i>	məno	<i>soleil</i>	mətáána	<i>buter (le champ)</i>
məfúúnə	<i>tromper</i>	mənǎ'nə	<i>presser/oppreser</i>	mətǎnə	<i>brûler</i>
məghǎpmə	<i>partager</i>	mənǎ'nána	<i>déposer/poser</i>	mətá	<i>ferrailles</i>
məghétnə	<i>s'étonner</i>	mənóónə	<i>causer</i>	mətə	<i>force/puissance</i>
məghí'nə	<i>être coincé</i>	mənónə	<i>mordre</i>	mátō	<i>oiseau creuseur</i>
məghîna	<i>serrer</i>	məndzət	<i>mouton</i>	mətsǎpmə	<i>parler</i>
məghwána	<i>mépriser</i>	mənī	<i>couteau</i>	mətsá	<i>urines</i>
məghwó'nə	<i>grandir</i>	məní'nə	<i>mettre</i>	mətsənə	<i>mâcher/souhaiter/regretter</i>
		mənîna	<i>marcher</i>	mətsî	<i>sang</i>

mətwána	<i>venir/arriver</i>	mvəna	<i>coupable</i>	nəfú	<i>plaie/blessure</i>
mətwěna	<i>écraser</i>	mvətyê	<i>épileptique</i>	nəfyə	<i>tonnerre</i>
mətwěna	<i>masser</i>	mwô	<i>enfant</i>	nəghă	<i>jeu/slogan</i>
mətwéna	<i>inhumer</i>	myě'yô	<i>grenier</i>	nəghát	<i>criquet</i>
mətwóna	<i>siffler</i>			nəghát	<i>criquet</i>
məwô	<i>espèce de</i>	Nn		nəghǒ	<i>charpente</i>
<i>champignon</i>		nâ'	<i>viande</i>	nəghé	<i>herbe</i>
məwût	<i>huile</i>	nă'	<i>bœuf</i>	nəghêmă	<i>aisselle</i>
məwyănə	<i>rire</i>	nât	<i>buffle</i>	nəghyá'mó	<i>braise</i>
məwyê'nə	<i>jurer</i>	nc məkěna	<i>matin</i>	nəkât	<i>coussin</i>
məzǒ'nə	<i>marier/épouser</i>	ncwa	<i>guerre</i>	nəkát	<i>promenade</i>
məzǒna	<i>insulter</i>	ndă	<i>lignée</i>	nəkǔ	<i>marmite</i>
məzǒpnə	<i>chanter</i>	ndô	<i>chemin /route</i>	nəkût	<i>quartier</i>
məzǎtnə	<i>voler</i>	ndɔɔ	<i>malédiction</i>	nəlô	<i>musique</i>
məzhê	<i>nourriture</i>	ndă	<i>bambou</i>	nəlǒ	<i>balle (fusil)</i>
məzhê	<i>pitié</i>	ndê	<i>vampire</i>	nənc	<i>journée</i>
məzhé'nə	<i>cultiver</i>	nde	<i>aiguille</i>	nənǔ	<i>vagin</i>
məzhywe'nə	<i>goûter</i>	ndimwô	<i>placenta/nounou</i>	nənjé	<i>semence d'igname</i>
məzóna	<i>acheter</i>	ndwô	<i>sifflet/corne</i>	nənjét	<i>gouttière/espèce d'oiseau</i>
məzyănə	<i>commencer</i>	ndyâ	<i>maison</i>	nəngywa	<i>panthère</i>
Mǐ !	<i>Bascule ! / projette !</i>	ndywinənzə	<i>dernier</i>	nənwánj	<i>cloche</i>
mpfê	<i>défunt</i>	nɛ	<i>animal</i>	nəpăt	<i>aile</i>
mpfwa	<i>variété de sauce</i>	nəfɔ	<i>royauté/majesté / seigneurie</i>	nəpat	<i>flanc/aile</i>
mpfwôp	<i>sauce kwî</i>	nəfô	<i>graisse / chute</i>	nəpê	<i>mamelle/sein</i>
mvə	<i>échoué/chuté</i>	nəfôt	<i>plume</i>	nəpəpú	<i>(le) mal</i>

nəpo	<i>ventre</i>	ntâp	<i>complication</i>		
nəpê	<i>faiblesse</i>	ntăp	<i>hangar</i>	Nɲ	
nəpǎ'	<i>pneumonie</i>	ntô	<i>commission</i>	ɲâ !	<i>Donne !</i>
nəpyá	<i>poumon</i>	ntô'	<i>chefferie/palais royal</i>	ɲá'ná	<i>fourmi maçonne</i>
nəshú'nə	<i>(le) bien</i>	ntópyô	<i>louche</i>	ɲěmba	<i>ver de terre</i>
nəsyá	<i>tombe</i>	ntê	<i>cœur</i>	ɲǎ	<i>fourche</i>
nəsyé	<i>cataracte</i>	ntsê	<i>bouteille</i>	ɲgâ	<i>voleur</i>
nətoonə	<i>oreille</i>	ntsět	<i>bouche</i>	ɲgâ' o nwá	<i>que tu boives</i>
nətwa	<i>feuille de taro</i>	ntsětndyâ ɲé'nê	<i>la porte s'ouvre</i>	ɲgâ'	<i>que</i>
nəvə	<i>mort</i>	ntwô'	<i>gobelet, verre</i>	ɲǎkyâ'	<i>crocodile</i>
nəwáákyâ'	<i>vague</i>	ntwonəɲgǔ	<i>jeune feuille de bananier</i>	ɲgâp	<i>antilope</i>
nəwě	<i>piège</i>	nû	<i>miel/abeilles</i>	ɲgasyé	<i>maïs</i>
něyô	<i>danse</i>	nwâ	<i>serpent</i>	ɲgât	<i>fusil</i>
ní	<i>machette</i>	nwô !	<i>Suce !</i>	ɲǔ	<i>malade</i>
Nĩ !	<i>Marche !</i>	nzá'nəkét	<i>hirondelle</i>	ɲgo'	<i>caillou/pierre</i>
ni'	<i>titre de notabilité</i>	nzo'	<i>poitrine</i>	ɲgô'	<i>termite</i>
njê'	<i>poison</i>	nzê	<i>clochette</i>	ɲgɔp	<i>crochet</i>
njě'	<i>pistache</i>	nzə	<i>derrière, rêve</i>	ɲgəghó	<i> paresseux</i>
njúmă	<i>hérisson</i>	nzě	<i>hache</i>	ɲgop	<i>peau/chaussure</i>
njəndyâ	<i>héritier</i>	nzənză	<i>obscurité</i>	ɲgot	<i>caddie</i>
njwá	<i>amende</i>	nzənzí	<i>mouche</i>	ɲgu	<i>champ</i>
njwă	<i>petit pois</i>	nzi	<i>faim/famine</i>	ɲgwâ	<i>champ de raphia</i>
njyəɲgyə'	<i>malheureux</i>	nzǒ	<i>girafe</i>	ɲgwo	<i>pays/monde</i>
njywí kyê'	<i>hippopotame</i>			ɲgyéɔɔ	<i>caveau royal</i>
njywí	<i>habit</i>			ɲka	<i>tambour</i>

ŋkâ' wé	<i>son champ</i>			pǎ	<i>nous</i>
ŋkáá	<i>singe</i>	Pp		pû	<i>cendre</i>
ŋkô	<i>dos/corbeille</i>	pâ	<i>couscous</i>	pǔsi	<i>chat</i>
ŋkε	<i>corbeille</i>	páp	<i>épervier</i>	pwâ	<i>main</i>
ŋkəndə	<i>banane</i>	pât	<i>fou</i>	pwó'	<i>esclave, clôture, barrière</i>
ŋkəndwô	<i>plantain</i>	pǎ'	<i>champignon</i>	pwó'pwó'tú	<i>oiseau perce-bois</i>
ŋkəŋkhu'	<i>canne à sucre</i>	pót	<i>trou</i>	pyâ	<i>fruit d'avocat</i>
ŋkǎt pê	<i>deux cents</i>	pε	<i>sac</i>	pyá	<i>nématode</i>
ŋkhê	<i>arbre de paix</i>	pe	<i>profit/gain</i>	pya	<i>perte</i>
ŋkhêmə (sót)	<i>manche (houe)</i>	Pê !	<i>Accepte !/Prends !</i>	pye'	<i>fardeau, charge</i>
ŋkĩ'	<i>eau</i>	pə	<i>gens</i>		
ŋkú	<i>veuf/veuve</i>	pənê	<i>peuple Bamenyam</i>		
ŋkwâ	<i>masque</i>	pêp	<i>bouc</i>	Ss	
ŋkwê	<i>bois</i>	pépê	<i>deux</i>	Sá !	<i>Fends !</i>
ŋkwǒ	<i>pilon</i>	pí	<i>paille</i>	Săt !	<i>Déchire !</i>
ŋkywa	<i>célibataire</i>	pó	<i>ils/elles</i>	sε	<i>sorte de champignon</i>
ŋo	<i>personne/quelqu'un</i>	pô	<i>pauvreté/bassin</i>	səsa'	<i>panse/sorte d'herbe</i>
ŋwε'nə	<i>lettre/cahier/livre</i>	poonə	<i>pigeon</i>	səsî	<i>fil</i>
		pǎ nə kâ ná nzǎp	<i>nous n'étions pas en</i>	səso	<i>roseau</i>
Oo		<i>train de chanter</i>		sət	<i>aubergine</i>
ó pá twá	<i>tu ne viens pas</i>	pǎ tá nzǎp	<i>nous sommes en</i>	shê	<i>entraide</i>
		<i>train de chanter</i>		shû	<i>chou</i>
Ɔɔ		pǎ zî ŋgâ' ó ntá ntwá	<i>nous savons</i>	shwa	<i>grand canari</i>
ɔní	<i>chef</i>	<i>que tu viendras</i>		shywa	<i>mangouste</i>
		pǎ	<i>nous</i>	shywî	<i>fibre de bambou</i>

shwô	<i>poisson</i>	tsətsət	<i>chenille</i>	yâ wă	<i>Qui est-ce ?</i>
Sĩ !	<i>Redresse!</i>	tsókot	<i>souris</i>	yô	<i>chose</i>
só	<i>ami</i>	tsyâpə	<i>seigneur</i>	yé	<i>pour lui/le sien</i>
sô	<i>grenouille /venin</i>	tú	<i>arbre</i>	yépê	<i>deux</i>
Sô !	<i>Lave !</i>	tú	<i>comité/têtard</i>	yó	<i>pour eux</i>
Syê	<i>balai/mois</i>	tumə	<i>unité</i>	yô	<i>pour toi/le tiens</i>
		twô'	<i>sorte de louche</i>		
Tt				Zz	
tă	<i>père</i>			zhǎ'	<i>endroit/place</i>
tâ'	<i>un/une</i>	Vv		Zhwô'	<i>igname</i>
tălô	<i>beau-père</i>	văťă	<i>arbre déraciné</i>	zhywa	<i>esprit/âme</i>
tapû	<i>bâche</i>	vătyê	<i>épilepsie</i>	zî	<i>intelligence/sagesse</i>
tó'	<i>boîte</i>			zo	<i>rougeole</i>
tê	<i>creux/trou</i>	Ww		zǎ	<i>safou</i>
tělâ'	<i>voisin</i>	wă	<i>qui</i>	zo	<i>juron</i>
těle	<i>forgeron</i>	wâsi	<i>montre/pendule</i>	zô'	<i>mariage</i>
těñə	<i>compagnon/complice</i>	weenə	<i>plante médicinale</i>	zyá	<i>totem</i>
těŋka'	<i>éléphant</i>	wáya	<i>fil d'attache</i>	zyê	<i>palme</i>
tətâ	<i>cour</i>	wo	<i>ton/ta/ pour toi</i>		
tătyá	<i>sauce/soupe</i>	wě	<i>son / sa/pour lui</i>		
tó	<i>panier/gésier</i>	wunəŋkáá	<i>épouvantail</i>		
Tô !	<i>Creuse!/Déterre</i>	Wût	<i>Fais !</i>		
tsăp	<i>langue (expression)</i>				
tsəp	<i>poison</i>	Yy			
tsətsá'	<i>terre</i>	yáwé	<i>Dieu</i>		